

19 $\frac{11}{11}$ 04.

Kopiee Ellis Niskarere

19 54 19

C. Parker's 1786

① 2 Gas 51728

May 1896

Rüttastina.

Ante Eno Nasie

Authe

Miss Anna Pittkin

mes P. Syntine

New Village Pass. per Hall Lane

Wash. on the West Side Anna Hill

2745
 2746
 2747
 2748
 2749
 2750
 2751
 2752
 2753
 2754
 2755
 2756
 2757
 2758
 2759
 2760
 2761
 2762
 2763
 2764
 2765
 2766
 2767
 2768
 2769
 2770
 2771
 2772
 2773
 2774
 2775
 2776
 2777
 2778
 2779
 2780
 2781
 2782
 2783
 2784
 2785
 2786
 2787
 2788
 2789
 2790
 2791
 2792
 2793
 2794
 2795
 2796
 2797
 2798
 2799
 2800
 2801
 2802
 2803
 2804
 2805
 2806
 2807
 2808
 2809
 2810
 2811
 2812
 2813
 2814
 2815
 2816
 2817
 2818
 2819
 2820
 2821
 2822
 2823
 2824
 2825
 2826
 2827
 2828
 2829
 2830
 2831
 2832
 2833
 2834
 2835
 2836
 2837
 2838
 2839
 2840
 2841
 2842
 2843
 2844
 2845
 2846
 2847
 2848
 2849
 2850
 2851
 2852
 2853
 2854
 2855
 2856
 2857
 2858
 2859
 2860
 2861
 2862
 2863
 2864
 2865
 2866
 2867
 2868
 2869
 2870
 2871
 2872
 2873
 2874
 2875
 2876
 2877
 2878
 2879
 2880
 2881
 2882
 2883
 2884
 2885
 2886
 2887
 2888
 2889
 2890
 2891
 2892
 2893
 2894
 2895
 2896
 2897
 2898
 2899
 2900
 2901
 2902
 2903
 2904
 2905
 2906
 2907
 2908
 2909
 2910
 2911
 2912
 2913
 2914
 2915
 2916
 2917
 2918
 2919
 2920
 2921
 2922
 2923
 2924
 2925
 2926
 2927
 2928
 2929
 2930
 2931
 2932
 2933
 2934
 2935
 2936
 2937
 2938
 2939
 2940
 2941
 2942
 2943
 2944
 2945
 2946
 2947
 2948
 2949
 2950
 2951
 2952
 2953
 2954
 2955
 2956
 2957
 2958
 2959
 2960
 2961
 2962
 2963
 2964
 2965
 2966
 2967
 2968
 2969
 2970
 2971
 2972
 2973
 2974
 2975
 2976
 2977
 2978
 2979
 2980
 2981
 2982
 2983
 2984
 2985
 2986
 2987
 2988
 2989
 2990
 2991
 2992
 2993
 2994
 2995
 2996
 2997
 2998
 2999
 3000
 3001
 3002
 3003
 3004
 3005
 3006
 3007
 3008
 3009
 3010
 3011
 3012
 3013
 3014
 3015
 3016
 3017
 3018
 3019
 3020
 3021
 3022
 3023
 3024
 3025
 3026
 3027
 3028
 3029
 3030
 3031
 3032
 3033
 3034
 3035
 3036
 3037
 3038
 3039
 3040
 3041
 3042
 3043
 3044
 3045
 3046
 3047
 3048
 3049
 3050
 3051
 3052
 3053
 3054
 3055
 3056
 3057
 3058
 3059
 3060
 3061
 3062
 3063
 3064
 3065
 3066
 3067
 3068
 3069
 3070
 3071
 3072
 3073
 3074
 3075
 3076
 3077
 3078
 3079
 3080
 3081
 3082
 3083
 3084
 3085
 3086
 3087
 3088
 3089
 3090
 3091
 3092
 3093
 3094
 3095
 3096
 3097
 3098
 3099
 3100
 3101
 3102
 3103
 3104
 3105
 3106
 3107
 3108
 3109
 3110
 3111
 3112
 3113
 3114
 3115
 3116
 3117
 3118
 3119
 3120
 3121
 3122
 3123
 3124
 3125
 3126
 3127
 3128
 3129
 3130
 3131
 3132
 3133
 3134
 3135
 3136
 3137
 3138
 3139
 3140
 3141
 3142
 3143
 3144
 3145
 3146
 3147
 3148
 3149
 3150
 3151
 3152
 3153
 3154
 3155
 3156
 3157
 3158
 3159
 3160
 3161
 3162
 3163
 3164
 3165
 3166
 3167
 3168
 3169
 3170
 3171
 3172
 3173
 3174
 3175
 3176
 3177
 3178
 3179
 3180
 3181
 3182
 3183
 3184
 3185
 3186
 3187
 3188
 3189
 3190
 3191
 3192
 3193
 3194
 3195
 3196
 3197
 3198
 3199

Kalt, Kelli, Bern, Hoge, Villy, Anna, Helma, Thino, Hans,
Hoffrenia.

Haffrenia.

Jussi Vilest Pekka^{cox} Kalle²³ Eric²⁹ Olmua

NISKASET

27 All'

28 Buck

20 Sep

09 Helena 34 Eve.

1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880 1880-1881 1881-1882 1882-1883 1883-1884 1884-1885 1885-1886 1886-1887 1887-1888 1888-1889 1889-1890 1890-1891 1891-1892 1892-1893 1893-1894 1894-1895 1895-1896 1896-1897 1897-1898 1898-1899 1899-1900 1900-1901 1901-1902 1902-1903 1903-1904 1904-1905 1905-1906 1906-1907 1907-1908 1908-1909 1909-1910 1910-1911 1911-1912 1912-1913 1913-1914 1914-1915 1915-1916 1916-1917 1917-1918 1918-1919 1919-1920 1920-1921 1921-1922 1922-1923 1923-1924 1924-1925 1925-1926 1926-1927 1927-1928 1928-1929 1929-1930 1930-1931 1931-1932 1932-1933 1933-1934 1934-1935 1935-1936 1936-1937 1937-1938 1938-1939 1939-1940 1940-1941 1941-1942 1942-1943 1943-1944 1944-1945 1945-1946 1946-1947 1947-1948 1948-1949 1949-1950 1950-1951 1951-1952 1952-1953 1953-1954 1954-1955 1955-1956 1956-1957 1957-1958 1958-1959 1959-1960 1960-1961 1961-1962 1962-1963 1963-1964 1964-1965 1965-1966 1966-1967 1967-1968 1968-1969 1969-1970 1970-1971 1971-1972 1972-1973 1973-1974 1974-1975 1975-1976 1976-1977 1977-1978 1978-1979 1979-1980 1980-1981 1981-1982 1982-1983 1983-1984 1984-1985 1985-1986 1986-1987 1987-1988 1988-1989 1989-1990 1990-1991 1991-1992 1992-1993 1993-1994 1994-1995 1995-1996 1996-1997 1997-1998 1998-1999 1999-2000 2000-2001 2001-2002 2002-2003 2003-2004 2004-2005 2005-2006 2006-2007 2007-2008 2008-2009 2009-2010 2010-2011 2011-2012 2012-2013 2013-2014 2014-2015 2015-2016 2016-2017 2017-2018 2018-2019 2019-2020 2020-2021 2021-2022 2022-2023 2023-2024 2024-2025 2025-2026 2026-2027 2027-2028 2028-2029 2029-2030 2030-2031 2031-2032 2032-2033 2033-2034 2034-2035 2035-2036 2036-2037 2037-2038 2038-2039 2039-2040 2040-2041 2041-2042 2042-2043 2043-2044 2044-2045 2045-2046 2046-2047 2047-2048 2048-2049 2049-2050 2050-2051 2051-2052 2052-2053 2053-2054 2054-2055 2055-2056 2056-2057 2057-2058 2058-2059 2059-2060 2060-2061 2061-2062 2062-2063 2063-2064 2064-2065 2065-2066 2066-2067 2067-2068 2068-2069 2069-2070 2070-2071 2071-2072 2072-2073 2073-2074 2074-2075 2075-2076 2076-2077 2077-2078 2078-2079 2079-2080 2080-2081 2081-2082 2082-2083 2083-2084 2084-2085 2085-2086 2086-2087 2087-2088 2088-2089 2089-2090 2090-2091 2091-2092 2092-2093 2093-2094 2094-2095 2095-2096 2096-2097 2097-2098 2098-2099 2099-2100 2100-2101 2101-2102 2102-2103 2103-2104 2104-2105 2105-2106 2106-2107 2107-2108 2108-2109 2109-2110 2110-2111 2111-2112 2112-2113 2113-2114 2114-2115 2115-2116 2116-2117 2117-2118 2118-2119 2119-2120 2120-2121 2121-2122 2122-2123 2123-2124 2124-2125 2125-2126 2126-2127 2127-2128 2128-2129 2129-2130 2130-2131 2131-2132 2132-2133 2133-2134 2134-2135 2135-2136 2136-2137 2137-2138 2138-2139 2139-2140 2140-2141 2141-2142 2142-2143 2143-2144 2144-2145 2145-2146 2146-2147 2147-2148 2148-2149 2149-2150 2150-2151 2151-2152 2152-2153 2153-2154 2154-2155 2155-2156 2156-2157 2157-2158 2158-2159 2159-2160 2160-2161 2161-2162 2162-2163 2163-2164 2164-2165 2165-2166 2166-2167 2167-2168 2168-2169 2169-2170 2170-2171 2171-2172 2172-2173 2173-2174 2174-2175 2175-2176 2176-2177 2177-2178 2178-2179 2179-2180 2180-2181 2181-2182 2182-2183 2183-2184 2184-2185 2185-2186 2186-2187 2187-2188 2188-2189 2189-2190 2190-2191 2191-2192 2192-2193 2193-2194 2194-2195 2195-2196 2196-2197 2197-2198 2198-2199 2199-2200 2200-2201 2201-2202 2202-2203 2203-2204 2204-2205 2205-2206 2206-2207 2207-2208 2208-2209 2209-2210 2210-2211 2211-2212 2212-2213 2213-2214 2214-2215 2215-2216 2216-2217 2217-2218 2218-2219 2219-2220 2220-2221 2221-2222 2222-2223 2223-2224 2224-2225 2225-2226 2226-2227 2227-2228 2228-2229 2229-2230 2230-2231 2231-2232 2232-2233 2233-2234 2234-2235 2235-2236 2236-2237 2237-2238 2238-2239 2239-2240 2240-2241 2241-2242 2242-2243 2243-2244 2244-2245 2245-2246 2246-2247 2247-2248 2248-2249 2249-2250 2250-2251 2251-2252 2252-2253 2253-2254 2254-2255 2255-2256 2256-2257 2257-2258 2258-2259 2259-2260 2260-2261 2261-2262 2262-2263 2263-2264 2264-2265 2265-2266 2266-2267 2267-2268 2268-2269 2269-2270 2270-2271 2271-2272 2272-2273 2273-2274 2274-2275 2275-2276 2276-2277 2277-2278 2278-2279 2279-2280 2280-2281 2281-2282 2282-2283 2283-2284 2284

Kitma. Deva.

Adi. Peter

Karte Cymat. spumella

Pirkka Penttilä

Kamohar, District.
The village
of the

Sukuhaarat

Numero	Vanhin	Vuosi	Paikkakunta	Tauluja
14794	Juho Niskanen	1510		1224
4234	Paavo Matinpoika Niskanen	1707	Viitasaari	269
607	Anders Niskanen	1699		540
9078	Henric Niskanen	1770		13
5397	Paavo Niskanen	1779	Maaninka	52
8448	Adam Niskanen	1805	Nilsinä	15
14823	Lauri Niskanen	1520	Viitasaari	60
8803	Petri Niskanen	1735	Iisalmen mlk	31
10042	Antti Niskanen	1703	Pielavesi	34
10322	Antti Niskanen	1733	Pielavesi	4
10140	Niilo (Nils) Niskanen	1705	Rautalampi	57
9607	Tahvo (Staffan) Niskanen	1680	Rautalampi	16
14027	Erik Niskanen	1790	Kiuruvesi	33
11722	Juho (Johan) Iivarinpoika Niskanen	1797	Pielavesi	25
11578	Martti (Mårten) Niskanen	1773	Pielavesi	6
9091	Niskain Pähl		Maaninka	25
11217	Niskanen Juho	1710	Pielavesi	34
10068	Niskanen Juho	1690	Pielavesi	22
11347	Niskanen Juho	1806	Pielavesi	4
14005	Niskanen Olli Heikki	1831	Utajärvi	8
14694	Niskanen Juho Antinpoika	1793		8
11354	Niskanen Juho Juhonpoika	1796	Pielavesi	5
11809	Niskanen Sakari Samulinpoika	1772	Pielavesi	8
14957	Niskanen Petter Petterinpoika	1793	Viitasaari	24

Sukutietokannassa on jo yli 15.000 henkilön tietoja. Tietoja hallitaan Sukujutut-nimisellä ohjelmistolla, johon voi nimien, syntymä- ja kuolinaikojen tallentamisen lisäksi liittää henkilöön liittyviä tekstejä ja kuvia. Sellaisia kaivataan mukaan, koska ne elävöittävät muuten luettelomaista sukutauluosiota. Tietokantaan talletettavien henkilötietojen määrällä ei ole ylärajaa, sinne mahtuu. Tietoja voi lähettää sähköpostilla, kirjeillä tms. Paras tapa olisi tallettaa tiedot jollakin sukututkimusohjelmalla ja lähettää ne minulle. Tarvittaessa voin antaa ohjeita tietojen tallentamiseen ja lähettämiseen. Antti Niskanen rekisteri.niskanen@kolumbus.

Tule mukaan tekemään sukukirjaa

Kansikuva kertoo, miten sukututkimuksen pioneerit tekivät tutkimuksiaan. Nykyään tietokantaohjelma helpottaa huomattavasti tekemistä. Eero Ville Niskasen laatima sukutaulu on hieman kärsinyt matkatessaan lehtemme kanteen, mutta kutsuu muitakin selvittelemään oman geeniperimän mukanaan kantamia ominaisuuksia.

Tämä Niskasten sukuseuran jäsenlehti kertoo sukukirjan tekemisestä ja kutsuu kaikki suvun jäsenet osallistumaan työhön ja huviin. Tavoittemme kirjasta sukua monipuolisesti kuvaavaa ja mielenkiintoista luettavaa myös tuleville polville, jotta hekin ymmärtäisivät ”niskaslaisuutta”.

Niskasen suvun tarina koostuu monesta palasesta, josta Sinun ja läheistesi elämä on yksi. Jokainen tarina on tervetullut. Jokaisen työpanos on tärkeä. Miten Sinä haluat osallistua yhteisiin talkoisiin? Kaikki tarinat ovat arvokkaita kerrottavaksi, sillä niiden avulla teemme kirjan. Kaikki meille toimitettu aineisto tallennetaan myöhempiä käyttöä varten. Jokainen juttu ei ehkä pääse ainakaan kokonaisuudessaan kirjan sivuille, mutta niiden säilyttäminen on mahdollista vaikkapa seuran verkkosivuilla tai jossakin muussa muodossa.

Toivomme, että nuoremmat auttavat suvun iäkkäitä jäseniä taltioimaan muistojaan. Jututa isovanhempiasi, vanhempiasi, tätejä ja setiä, tallenna äänitiedostoksi tai kirjoita tarinoiksi ja lähetä meille. Lue kotipaikkakuntaasi kuvaavaa

kirjallisuutta ja kotiseudun lehtiä tarkalla silmällä, jos sieltä vaikka löytyisi juttuja meikäläisistä. Mitä vaikkapa Pielaveden paikallishistoriat kertovat Niskasista? Olemmeko päässeet yhteenkään romaaniin? Esiinnymmekö elokuvissa? Nyt sukukirjaa varten kannattaa kaivaa esiin vanhat albumit, diakuvaboksit ja kenkälaatikot ja ryhtyä etsimään niiden tarinoita. Olemme perustaneet perheen ja lähipiirin kuvien tunnistamista ja tarinoiden keräämistä varten Facebookiin ryhmän ”Niskaset”. Kuvien tunnistaminen ja muistelu on hauskaa ja nostalgista.

Muistelut voivat olla tavallista arkea tai juhlatilanteita, matkoja, muuttoja, ammatinvalintaa, talokauppoja, lasten syntymää, tarinoita työhuluista tai patalaiskoista, kertomuksia rohkeudesta tai sitkeydestä, sanavalmiudesta ja uppiniskaisuudesta. Näitä ja monia muita mausteita löytyy meistä Niskasista.

Älä ollenkaan ajattele, että Sinun juttusi on liian vähäpätöinen. Ompelemme yhdessä tilkkutäkkiä, jossa jokainen palanen on osa kokonaisuutta.

Kaikkea Niskasiin liittyvää tietoa – valokuvia, skannattuja juttuja, lehtileikkeitä, tietoja kirjallisuudesta, äänitteitä – voi lähettää kirjatoimikunnalle joko tavallisena kirjeenä tai sähköpostitse. Kaikesta toimitetusta aineistosta pidetään hyvää huolta ja palautetaan pyydettyä lähettäjälle, kun työ on tehty. Yhteystiedot löytyvät takakanasta.

Kainuun Niskasten ankaraa elämää 1600-luvulla

Laukaalla asuva Eino Niskanen on selvittänyt Niskasten suvun saapumista Kainuuseen ja päässyt 1500–1600-lukujen vaihteeseen saakka. Tuolloin, ehkä vuonna 1608, Pielavedellä syntynyt kaksikymppinen Paavo Laurinpoika Niskanen saapui Sotkamon Ylisotkamon kylään. Liekö ollut vaimo mukana vai löysikö Paavo hänet Ylisotkamosta? Pojat Lauri ja Olli jatkoivat Niskasen nimeä. Tytöt siirtyivät jalostamaan jotakin muuta sukua. Maininnat Paavo Niskasesta ovat satunnaisia. Vuoden 1626 myllytulliluettelossa mainitaan Niskasen ruokakunta ja ruutusotilasluettelossa vuodelta 1637 Paavo poistetaan armeijan rullista.

Kainuun ensimmäisessä kartassa, vuodelta 1650, on Niskala-niminen talo merkitty Kusianjärven rannalle. Tähän taloon on Jorma Keränen tutkimuksessaan ”Kainuun asuttaminen” merkinnyt isännäksi Paavo Niskasen. Kusianjärvi sijaitsee noin 30 kilometriä pitkän, mutkikkaan ja vaikeakulkuisen Kusianjoen yläpäässä, Sotkamon koillisnurkassa. Seutu oli tuolloin neitseellistä erämaata, karhujen ja susien valtakuntaa, kaukana muusta asutuksesta. Mikä sai nuoret asettumaan näin erilleen muista ihmisistä? Ehkäpä riistan runsaus, sillä metsän riista ja kala kävivät leivän jatkoksi ja kelpasivat myös verojen maksuun. Taitava metsästäjä saattoi turkiksilla jopa vaurastua. Asuinpaikan valintaan saattoi vaikuttaa myös pelko vihollisesta, joka aika ajoin hävitti Kainuun asutusta. Venäläinen ei tietävästi koskaan Kusialle osunut. Verottaja kyllä osui, sillä Paavo verotettiin jo 1637 Ylisotkamon kylän 3/8 manttaalina talollisena. Tämä kertoo, että paikalla oli asuttu jo vuosia, ehkä vuosikymmeniä.

Paavo Niskanen viljeli kaskea, joka vaati paljon miestyövoimaa. Yhteiskasket olivat tuolloin tavallisia. Kun Niskasen talossa ei ollut riittävää

työvoimaa omasta takaa, he jakoivat ainakin vuonna 1647 kasken Heikki Kärnän talon kanssa. Paavo ja Heikki joutuivat kuitenkin riitaan kaskestaan, joka oli kaadettu yhteisvoimin, mutta jonka Paavo oli polttanut ja kylvänyt. Oikeus katsoi Paavon tehneen työtä kaskella kaksin verroin enemmän kuin Heikki Kärnä, ja tuomitsi Paavon saamaan 2/3 ja Heikin 1/3 kaskesta.

Paavo Niskanen mainitaan veroluetteloiden lisäksi vielä 1651, jolloin hänet määrättiin Kajaanin käräjillä monien muiden tavoin kievarin pitäjäksi Kajaani–Viena -talvitien varrelle. Pian tämän jälkeen Paavo muutti poikansa Ollin luo Vieksiin, missä kuoli 66-vuotiaana vuonna 1654.

Kotitalalle Kusialle jäi isännäksi vuoteen 1674 saakka vanhin poika Lauri Paavonpoika Niskanen, jonka jälkeen tilanpitoa jatkoi Heikki Laurinpoika vuoteen 1685 ja sitten Heikin poika Heikki Niskanen, jonka perhekunta koki traagisen kohtalon.

1690-luvun huonojen satovuosien vuoksi ruoka oli vähissä ja nälkä tuotti sairautta ja kuolemaa. Kun isä oli kuollut jo 1685, oli perheen päähuoltaja poissa. Neljä lasta kuoli 1696, äiti ja kaksi lasta sekä talossa asuva miniä ja hänen kaksi lastaan 1697. Nälkävuodet veivät kolmasosan Sotkamon asukkaista vuosina 1696–1697. Perheestä ainoana henkiin jäänyt lisä muutti pois ja Kusian kotitalo näyttää autioituneen joksikin aikaa.

Paavo Niskasen toinen poika Olli asui ilmeisesti kotiväynä Vieksissä. Hän sai kuusi poikaa, Jaakon, Antin, Juhon, Abrahamin, Paavon ja Laurin. Tyttäristä ei ole tietoa, sillä heitä verottaja ei maininnut luetteloissaan. Jaakko Ollinpoika Niskasen koko perhe kuoli nälkävuonna 1697 ja neljä vuotta myöhemmin pikkuserkku lisä Paavon-

poika Niskanen Kusialta muutti Jaakolle kuulu-
neeseen Jormaskylän Niskalan taloon. Lisä isän-
nöi Niskalan taloa kuolemaansa (1723) saakka.
Vaimo Kirsti Karppinen jää neljän tyttären kanssa
taloon, mutta heistä ei tämän jälkeen löydy mer-
kintöjä. Niskalan talossa asunut Antti Ollinpoika
Niskanen katosi kirkonkirjoista jo 1681.

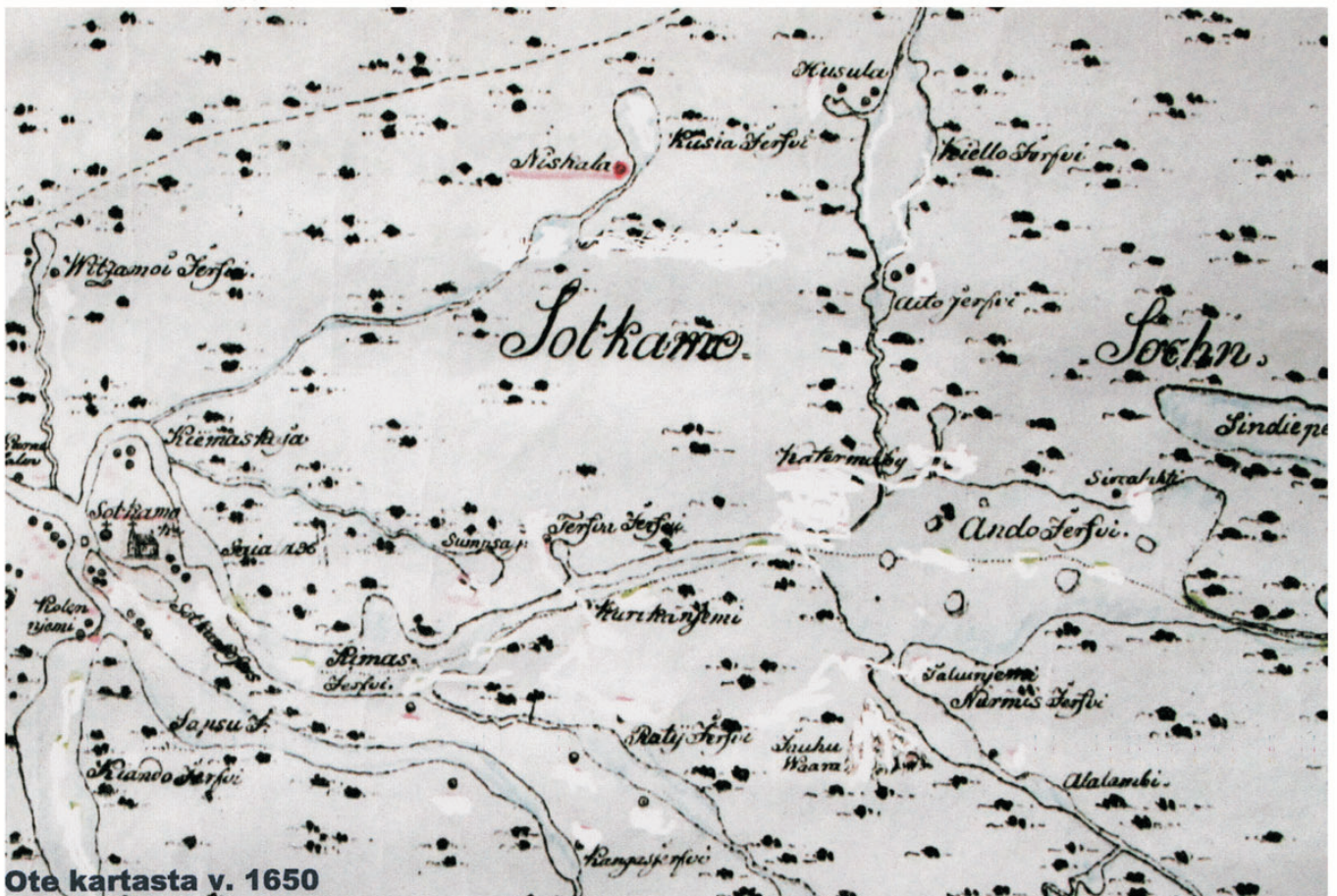
Juho Ollinpoika Niskanen asui vauraana miehenä Vieksin Karvolassa. Paavo Ollinpoika Niskanen asettui kotivävyksi Lentiiran Sutelaan, jonne veli Abraham seurasi rengiksi ja sittemmin torppariksi. Paavon jälkeläisiä asui Lentualla (Lentuan sukuhaara). Lauri Ollinpoika Niskasen suku jatkui vielä kaksi polvea, mutta katosi sitten kirjoista (Kalliojärven sukuhaara). Juhon poika Pauli Niskanen isännöi Karvolaa 1700-luvun alussa.

Vuoden 1727 jälkeen hänestä ei enää löydy tietoja. Karvolaa isäntänä oli 1728 Abrahamin poika Heikki (Sumsan sukuhaara).

1700-luvun alkuvuodet olivat rauhatonta aikaa. Vuonna 1712, sarkasodan aikana, Sotkamossa rajantakainen vihollinen poltti 60 taloa. Ylisotkamossa paloi 13, Katermalla 11 ja Lentualla 9 taloa. Rauhaton aika ja nälkävuodet saivat ihmiset muuttamaan muualle. Vihollista paettiin myös piilopirteille. Vainolaisen jäljiltä monesta talosta jäi vain rauniot jäljelle. Moni joutui myös surman suuhun. Todennäköisesti myös Niskasia katosi tänä aikana.

Eino Niskanen
(sukuhaara 14794, Juho Niskanen)

1600-luvun puolivälin karttaan on piirretty hiukan erilainen Kusianjärvi kuin ilmakuvien aikana. Etäisyys Sotkamon kirkolle on säilynyt 30 kilometrinä, mutta matka-aika muuttunut. 1600-luvulla kirkolla oli yövyttävä, kun nykyisin matkan porhaltaa melkein vartissa.

Aikamoista palapeliä on suvun alkuhistorian selvittely. Eino Niskanen käytti siihen puolisen vuotta ja on kytkenyt Niskasia hienolla tavalla Kainuun historiaan. Toivottavasti saamme sukukirjaan lisää tarinaa eri sukuhaarojen menneisyydestä.

Vaikuttaa siltä, että yleisimmät Niskas-nimet olivat Anna ja Juho ainakin 1800-luvun loppuun saakka. Tässä Niskaset asettuivat keskivertosuomalaisiksi: Juho oli 1800-luvun miesten nimiykkönen. Naisilla se oli taas Maria, joka oli Niskasten kakkossuosikki. Niskasten kolmonen Margaretha tai Margeta eivät päässeet kymmenen yleisimmän nimen joukkoon. Niskas-miesten kakkonen Antti ja kolmonen Heikki taas kuuluivat nimisuosikkeihin. Tulevia polvia ajatellen voi miettiä haluaako jatkaa perinnettä vai valita jotakin ihan uutta.

Seuraava Niskasen suvun selvitys
ei koske läheskään kaikkia sukun
kuuluja. Lisäalalla kirjoilla olevia jä-
seniä. Tähänään oli vain koottu selvitys
sitä sukuhaaraa, johon kuuluu tauluissa
3 p 1 mainittu Lars Johan. Hänenkin su-
vunsa on yleensä naispuolisten suvun
jäsenten selvitys jätetty tekemättä.
Sukuseelvitys on laadittu n. s. taulujen
jostelmalla käyttäen, joka tulosti selviä
sitten lähemmin syvennyksessä. Kullakin
perheellä on oma taulu. Sukunimi ole-
vat numerot viittaavat tauluihin.
Juna asiaanomainen henkilö myös esiin-
tyy lyhennyksillä mainitsemalla, että iso
P. luonnollisesti tarkoittaa taulua.
Sukunimen perustuminen ristimisen
jälkeen merkitsee, että asianomainen
sukunimi on Niskanen. Nimen jäl-
keen välittömästi on syntymäaika ja
pienen raahanumeron raavan jälkeen
kuolinaika. Kun sellaisina tapauksina
jissa kuolemansyyn etsiminen ei työt
tanut suuria vaikeuksia on se mainittu
sukussa kuolinajan jälkeen.
Niskasen suvun jäseniä on paljon,
jotka ovat saaneet Herran eriko-

Rovasti Taavi Kilpi ryhtyi Pekka Niskasen pyynnöstä vuonna 1950 selvittämään Niskasen sukua lisälmen maaseurakunnan kirkonkirjoista. Selostettuaan sukututkimuksen periaatteita, hän vielä kirjoittaa: "Niskasen suvun jäseniä on paljon, jotka ovat saaneet Herran erikoisen kutsun kilvoitella taivaalliseen kotiin. Se on siunattu suku ja on ollut myös suureksi siunaukseksi. Sen tähden sen suvun elossa olevillakin jäsenillä on suuri vastuu Herran edessä." lisäalalla 27 p maalisk. 1950 Taavi Kilpi

Sepänlahden talon historiaa Kannonkoskelta

Vain parin kilometrin päässä kirkonkylästä, Kiihkovuoren kaakkoisrinteen jyrkän Koivulanmäen takana ja sitten vielä uuden metsätaipaleen jälkeen kilometrin mittaisen yksityisen sivutien päässä, siellä oli Sepänlahden suuri talo Kivijärven rannalla, omalla isolla niemellään, laajan peltoaukeaman keskellä. Maantieltä ei kuulunut liikenteen ääntä ja rautatietyökin oli kesken. Sepänlahtisilla ei itsellään vielä ollut autoja eikä traktoreita. Täydellinen perinteinen suomalainen maatila, kaukana naapureista ja muusta maailmasta, kuitenkin hyvien kulkuyhteyksien päässä ja aivan kirkonkylän palvelujen äärellä. Riihi metsän rinnassa, nuottakota rannassa.

Isoon kivinavettaan oli lohkottu jyrkeviä paasia Kiviniemen kulmikkaaksi muotoutuneesta ja edelleen metsän suurimmaksi järkäleeksi jääneestä kivistä. Laaja pihapiiri, kauniit aitat. Kirkonkylän seudun vanhanaikaisimman oloinen päärakennus pieniruutuisine ikkunoineen. Suuri tupa isoine leivinuuneineen, seinillä kiinteät penkit, pöytänä isosta puunrungosta kauan sitten sahatut kaksi leveää kuhmuraista lankkua.

Sepänlahden tuhannen hehtaarin tila syntyi vuonna 1880, kun Antti Juhonpoika Niskanen (1851–1945) laittoi puolisonsa Saara-Leenan kanssa oman talon Pellonpään suuresta kantatilasta erotettuun Sepänlahteen.

Aivan erikoista oli päärakennuksen viereinen erillinen Toinen Tupa, 1880-luvulla puretun päärakennuksen yhteydessä ollut tupa, joka oli pystytetty erilleen, kun ei hennottu kaataa talokummulla kasvanutta isoa pihlajaa sen tieltä. Toisen Tuvan salissa säilytettiin ennen näkemätöntä, mutta tuttua soitinta, kannelta. Oli siellä myös harmoni, samanlainen kuin koulussa. Sitä oli hauska rimputtaa ja painella polkimia.

Sepänlahti sai ensimmäisenä talona koko kylällä ja koko pitäjässä sähkövalot, kun talon koski-
osuuteen Kannonsahan myllylle asennettiin 1939 yksityinen generaattori. Muualle kirkonkylään sähkö saatiin vasta 1950-luvun alussa.

1900-luvun alun sortovuodet koskettivat myös Sepänlahtea, sillä Antti Niskasen vanhempi veli Juho-Jalmari joutui laittomien kutsuntojen arvannostossa Venäjälle armeijan leipiin. Onneksi ei sentään sotaan, vaan paraatipaikalle Pietarin kasarmeille.

Antti-Vihtorin Saara-tytär muistelee 1930–1940-lukujen Sepänlahtea:

”Sepänlahdessa lehmiä oli toistakymmentä, enimmillään 21. Oli kaksi naispalvelijaa joista toinen työskenteli sisällä ja toinen navetassa. Koiria oli aina, pystykorvia. Miehet metsästi ja lihat paistettiin. Hevosia kolme, tallissa paikat, karsinat varsoille. Lampaita, kanoja ja sikoja oli myös. Toistakymmentä väkeä Sepänlahdessa. Kymmenkunta työmiehinä heinäaikaan. Pikkuhiljaa alkoi tulla koneita, niitto- ja haravakoneet.

Ruislyhteet vietiin riiehen, orsille kuivumaan. Uunissa pidettiin pari päivää valkeata että riihi lämpisi. Sitten pudotettiin lyhteet alas. Löytiin nurkkaan. Ne purettiin, levitettiin lattialle. Puitiin varstalla – jyvät irtosi. Jyvät kerättiin lattialta, puohinmyllyllä puhdistettiin jyvät, lakaistiin eri pussiin, säkitettiin. Rihiiden seinät mustana. Ja Saarallakin ja muilla puijilla naamat mustana iltaisin. Eri aikaan puitiin eri viljat. Vanhalla pui-
makoneella puitiin kaura, ohra ja mitä elukoille syötettiin. Peltojen takana ladot, joita oli kymmenkunta. Ladoissa pidettiin kuivaa heinää ja pahnoja erikseen olkiladossa. Pahnoja käytettiin kuivikkeena lehmien alla. Pahnoista tehtiin myös silppuja joista apetta lehmille: isoon korvoon

kaadettiin kiehuva vettä silppujen päälle ja lisättiin jauhoja sekaan. Lehmät tykkäsivät.

Pitkälle omavaraistaloutta: peruna, maito, voi, leipä, kala ja liha, kaikki oli omaa. Työn takana kaikki. Viideltä herätys. Ruokaa oli ja työtä oli.

Kun Saara pääsi kansakoulusta, pistettiin toinen piika pois, ja Saara joutui työntekoon. Aamu viidestä ilta kahdeksaan tehtiin töitä. Jussilan puolella oli kesänavetta. Lehmät alkukesästä vietiin tietä pitkin sinne. Kaksi peltoa, Lamminniitty ja Muuransuo, joissa lehmät vuorotellen. Veneellä kuljettiin, lypsetty maito laitettiin veneeseen ja kun Kivijärven selältä tuuli liikaa, soudettiin Mustansuuhun, Järventaa, saaret suojasivat aalloilta. Pajassa korjattiin viitakkeet. Itse miesväki työkalut kunnosti.

Vieraita kävi Sepänlahdessa entisaikaan paljon. Oli harvinainen päivä ettei vieraita ollut. Oli ollut yhteisiä töitä joita oli mukava muistella. Ja kyläläiset ajoivat suoraan talon pihan kautta Kannonkahalle kauppaan ja myllyyn. Mäen kauppa, Kivikanto ja Paavonseutu siellä.”

Välähdyksiä arkisesta elämästä 1950-luvulla ovat Sepänlahden tyttärien, Maijan ja Ainon pitkäaikaiset ristipistoprojektit. Kaikki voivat seurata niiden edistymistä, kun ne olivat aina esillä tuvan leivinuunin reunalla. Veli Lauri taas urheili miehekkääseen tapaan lajeinaan kuulantyyttö, keihäänheitto ja hiihto.

Sepänlahdessa eli 1970-luvulle saakka myös kunnan hoidokki Eemeli, joka teki ahkerasti talon töitä. Hän tiesi muita paremmin pitää pellojen pajukot kurissa liikkuen vesureineen niin oikeaan aikaan kesästä, ettei paju jaksanut vuosiin uudelleen versoa. Hän oli kuin perheenjäsen ja harrasti jousipyssyjen pienoismallien tekemistä. Kyläilemään mennessään Eemeli vei aina luutavarpuja ja tervaksia tuliaisiksi.

Heimo Niskanen
(sukuhaara Petter Niskanen)

Antti ja Saara-Leena Niskanen rakensivat perustamaansa Sepänlahtea vuodesta 1880 lähtien.

Kivijärven/Kannonkosken Niskaset, joukon kärjessä Mirja Hügin-Niskanen ja Heimo Niskanen, ovat aloittaneet oman sukukirjan tekemisen. Samalla he tuottavat aineistoa Niskasten yhteiseen sukukirjaan. Kannonkoskelaisten kirja keskittyy Sepänlahteen, joka on Niskasten alkumaatila Kannonkoskella. Käytännössä kaikki Kannonkosken Niskaset polveutuvat Sepänlahden talosta, ja tuo talo puolestaan on ollut keskeisesti mukana kunnan kehityksessä. Näin Niskasten tarina on koko kunnan tarina ja tärkeä osa kylähistoriaa. Työ on ollut mielenkiintoista ja innostavaa. Sen aikana on katseltu vanhoja valokuvia ja talon asiakirjoja. Samalla on ollut tilaisuus haastella vanhoja sukuyhteyksiä tuntevien suvun edellisen polven kanssa.

Amerikan pioneerit

Sepänlahden Antti ja Saara-Leena Niskasella oli yhdeksän lasta. Laina, heistä nuorin, kuoli kolmivuotiaana. Keskimäinen poika Antti Vihtori oppi Sepänlahden isännäksi. Kaksi poikaa ja kolme tytärtä meni Amerikkaan. Jalmari ja Kalle palasivat, mutta Linda, Meeri ja Rauha, asettuivat sinne pysyvästi. Kaksi tytärtä jäi kotiseudulle.

Linda Niskasen (myöh. Mannila) tyttärentytär Eleanor Tyler sai lukiossa tehtäväkseen kirjoittaa esitelmän Yhdysvaltain historiasta ja päätti kertoa sukunsa tarinan. Hän kertoo, miten Amerikkaan muuttanut saluunaa ja täysihoitolaa pitävä enon perhe, Mary ja John Peters, lähettivät matkalipun suomalaiselle sukulaistytölle, 17-vuotiaalle Linda Niskaselle. Linda lähti matkaan yksin.

”Laivalla oli paljon suomalaisia, ruotsalaisia ja norjalaisia siirtolaisia, ja he siirtyivät eri puolille Yhdysvaltoja. Lindan saavuttua Vancouveriin järjesti useita kieliä puhunut agentti hänet oikeaan junaan. Linda ei osannut englantia, mutta löysi tiensä Seattleen matkan varrella tapaamiensa ystävällisten ihmisten avulla. Tacomaan menossa ollut ruotsalaisperhe neuvoi Lindaa. Ruotsalaismies puhui hieman englantia ja opetti Lindalle muutamia sanoja. Koko matka Suomesta Seattleen maksoi sata dollaria.”

Pari vuotta myöhemmin Linda meni naimisiin Isojoelta kotoisin olevan Mary Petersin veljen, hiilikaivoksessa työskentelevän Oscar Mannilan kanssa. He asuivat alkuvuodet hiiliyhtiön asunnossa ja saivat viiden vuoden aikana viisi tytärtä. Lauantai-illan huveihin kuului tietysti suomalaisten rakentamassa saunassa käynti.

”Nuorimman tyttären ollessa vielä pienokainen lukivat Oscar ja Linda lehdestä Manisteen piirikunnassa Michiganissa myytävänä olevasta

farmista. Väsyneenä hiilikaivostyöhön ja perinteisessä maanviljelysperheessä kasvaneena Oscar meni junalla Michiganiin tarkastelemaan myytävää farmia ja todettuaan sen mieleisekseen hän osti sen ja palasi Black Diamondiin. Sinä talvena perhe järjesti muuttoa Michiganiin ja kaikki olivat innoissaan siirtymisestä uuteen asuinpaikkaan vaikka toisaalta myös suruissaan siitä että joutuisivat eroon ystävistä ja sukulaisista. Mukaansa he ottivat vain ison matka-arkun, missä oli perheen vaatteita ja muistoesineitä. Arkun pohjalle Linda oli salaa kätkenyt riittävästi rahaa Washingtoniin paluuta varten siltä varalta, ettei kaikki sujuisi niin kuin piti. Usein myöhemmin Linda olisikin halunnut antaa periksi ja palata takaisin, sillä se oli raskasta elämää. He kuitenkin pysyivät siellä.

Myöhemmin talvella Oscar, Linda ja viisi tytärtä muuttivat omaan taloon. Se oli monihuoneinen, toisin kuin seudulla yleiset hirsimajat. Siinä oli alakerrassa keittiö ja olohuone sekä yksi makuuhuone, ja yläkerrassa kolme makuuhuonetta. Taloksi asettumisen jälkeen Oscar osti muutamia työhevosia ja lypsylehmiä. Kaikille kauppaostoksille heidän täytyi ajaa Kalevan kaupunkiin seitsemän mailin päähän. Osa heidän maastaan oli onneksi jo raivattu viljelykseen niin että he keväällä saattoivat kylvää vehnää ja ruista jauhoviljaksi sekä istuttaa perunaa ja puutarhavihanneksia. Sinä ensimmäisenä vuonna farmin saaminen tuottavaksi oli taistelua, mutta ajan myötä kaikki alkoi olla helpompaa. Vihanneksia purkitettiin talveksi, samoin villimarjoja. Vilja korjattiin ja vietiin myllyyn jauhettavaksi. Perunaa ja jonkin verran vihanneksia varastoitiin talon pohjakerrokseen.”

Eleanor Taylor kertoo myös Kalevassa elämisen

arjesta, koulunkäynnistä, joulunvietosta, raskaasta, mutta hyvästä uudisraivaajan elämästä.

"Oscar ja Linda kasvattivat kaksitoista lasta. He kaikki lähtivät maailmalle ja heillä oli työ ja perhe. (Kenestäkään ei tullut maanviljelijää.) Kukaan

heistä ei joutunut ongelmiin lain kanssa vaan heistä kaikista tuli lujia ja kunnioitettuja kansalaisia. He olivat amerikkalaisia, mutta pitivät myös kiinni suomalaisuudesta, josta olivat kasvaneet."

Eleanor Tyler, suomennos Heimo Niskanen

Linda Niskanen Mannilan ja Oskari Mannilan perhettä 1900 luvun alussa USA:ssa. Takana seisoo Lindan sisko Meeri (Mary) Justen os. Niskanen.

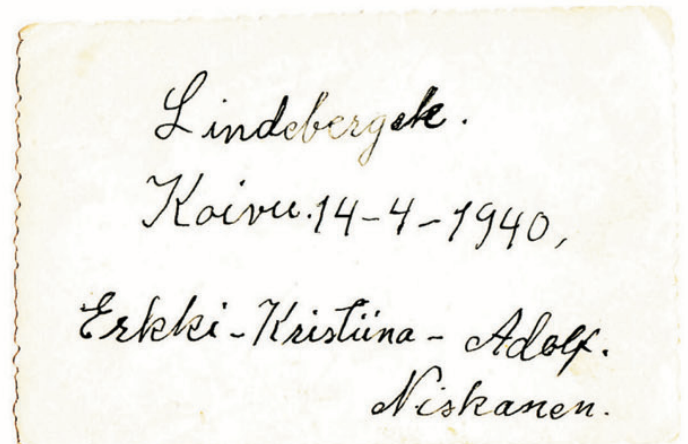
Kuhmosta Petsamoon ja takaisin Suomeen

Johan (Juho) Niskanen lähti 1870-luvun paikkeilla Jäämeren rannalla Pummankiin Kalastajasaarennolle, joka kuului silloin Muurmanskiin maakuntaan Venäjällä. Kun Petsamo tuli Suomelle 1920 Tarton rauhassa, tuli Niskasista pariksimyymeneksi vuodeksi taas suomalaisia. Ritva Ketopaikka on Juho ja Greta-Liisa Niskasen jälkeläinen. Hän kertoo elämästä Pummankissa, kalastuksesta ja muista elinkeinoista, luonnosta, alueella puhutuista kielistä ja koulunkäynnistä sekä lopulta dramaattisesta paluusta takaisin Suomeen.

"Talvisota alkoi 30.11.1939 klo 7.00 aamulla tykistöammuntana. Lentokoneet ilmestyivät taivaalle. Ensimmäinen ilmahälytys annettiin 9.40. Kalastajasaarennon asukkaiden mahdollisuus paeta hyökkääjien tieltä oli aika olematon. Vaikka Kalastajasaarento oli yhteydessä mantereeseen kallioisen kannaksen välityksellä, ei sieltä ollut minkäänlaista tietä Suomen puoleiselle mantereelle. Paikallinen väki lähti pakoon moottoriveneillä. Pesosen kookkaan moottoriveneen kyydissä viitisenkymmentä pummankilaista pääsi Liinahamariin. Tässä veneessä olivat Niskasen väki, paitsi Greta-Liisa Niskanen, joka kieltäytyi lähtemästä kotoaan.

Muut veneet ottivat kurssin Norjaan, mutta venäläinen sotalaiva otti heidät kiinni ja palautti neuvostosotilaitten valvomaan Pummankiin. Heidän aluksensa päästettiin tuuliajolle. Maattivuonolaiset pakenivat omilla veneillään merelle, josta rajavartioston alus Turja heidät pelasti hinaten veneitä mantereelle. Vaitolahden ja Kervannon väki joutui myös vangeiksi. He eivät kenneet lähtemään mihinkään.

Saarentolaisia pidettiin vankeina omissa kodeissaan. Kylästä ei saanut poistua, eivätkä miehet

Niskaset evakossa Tervolassa. Kristiina Niskanen, Adolf Niskanen, Johan Erik (Erkki) Niskanen.

saaneet lähteä kalastamaan. Radiot kerättiin heiltä pois. Yhtenä päivänä ilmestyi laiva, mihin saarentolaiset kerättiin ja vietiin Murmanskiin. Sieltä heidät vietiin junalla jonnekin pikkuasemalle ja porokyydillä Kuolan korpeen Pullojärven pitäjään, vanhoille hatarille ja kylmille metsäkämpille. Keväällä 1940 tuli kuljetus takaisin Murmanskiin ja laivalla Maa-Petsamoon. He ohittivat kaukaa Kalastajasaarennon kotinsa.

Turvaan päässeet pummankilaiset vietiin Tervolaan Koivun koululle ja sieltä taloihin asumaan. Meidän porukka asui Peurassa. Talvisodan lo-

puttua he pääsivät takaisin Petsamoon, mutta eivät enää kotiin Kalastajasaarennolle. Paikka oli menetetty Venäjälle. Trifonasta saimme asunnon Koskisen talosta. Sinne tuli Greta-mummokin sotavankeudesta.”

Ritva Ketopaikka syntyi Petsamon sairaalassa keväällä 1944 ja oli kolme kuukautta, kun tuli muutto Tervolan Peuraan, josta isä Aadolf Niskanen oli hankkinut Kemijoen saarella sijaitsevan talon vuokralle. Tervolassa asuttiin kolme vuotta, kunnes saatiin kalastustilan Simosta. Simossa rakennettiin ensin tilapäinen pirtti leivinuuneineen ja puuhelloineen, sitten navettarakennus jo viimein talo. Pikku hiljaa ahkeroinnalla elämä alkoi rakentua uudelleen.

”Puut otettiin omasta metsästä ja simolainen sahuri sahasi ne laudoiksi ja rakennuspuiksi. Tiilet tehtiin itse, rakennustarpeet olivat sodan jälkeen lujassa, aina oli jostakin uupelo. Isä kalasti lohta, raivasi lisää peltoa ja oli talvisin tietöissä hevosen kanssa. Näitä töitä sanottiin hätäaputöiksi. Äidin kanssa poimittiin marjoja ja käytiin Kemissä myymässä torilla. Siellä oli maalaispaikkoja, missä sai myydä omia tuotteita. Perunoita ja juurikasveja myytiin myös. Lapset osallistuivat töihin minkä jaksoivat.”

*Ritva Ketopaikka os. Niskanen
(sukuhaara 14794, Juho Niskanen)*

Amerikkaan lähti myös kivijärveläinen Juho Niskanen. Hän osui matkustamaan Titanicilla ja pelastui yhdessä matkatovereittensa kanssa. Juhosta on juttua Facebook-sivullamme. Sieltä löytyy myös Argentiinassa sijaitsevaan utopiyhteisöön, Colonia Finlandesään lähtenyt Hedvig Niskanen, Misioneksen laakson hedelmällisin nainen. Löytyyköhän sukua myös Australiasta? Entä muualta?

Suomessa eniten mainintoja Niskasista on Antti Niskasén kokoaman tietokannan perusteella Iisalmen seudulta ja Vieremältä. Maastamuuton ohella maassamuutto on luonnollisesti kuljettanut suuren joukon Niskasia, kuten muitakin suomalaisia, pääkaupunkiseudulle.

Ida-äidin kesäkioski

Äitini rakennutti vuonna 1936 Karstulan Riuttaniemelle pienelle tontilleen koivukujan päähän kylätien varteen kioskin. Kioski oli ollut hänen suuri haaveensa, joka vihdoinkin toteutui. Kioskin toiminta toisi yksinhuoltajaäidille kaivattuja lisäansioita kuusilapsisen perheen elättämiseen ja myös töitä kesäisin perheen nuorimmalle.

Rahat kioskin rakentamiseen äiti sai myytyään isän kuoleman (maaliskuussa 1930) jälkeen tämän maalarin-, kirvesmiehen- ja puhelinasentajan ammattityövälineet. Äiti teki itse kioskin piirustukset ja haki niiden pohjalta luvat rakentamiseen. Rakentamaan tuli äidin nuorimman sisaren mies, joka oli kirvesmies. Kioskin rakentaminen oli koko perheelle iso asia, mielenkiintoinen ja odotettu. Rakennustyömaalla nuorin veljeni Lauri rummutteli ahkerasti erilaisilla laudanpätkillä ja rakenteli pieniä laivoja. Kioski valmistui vapuksi, jolloin se myös avattiin.

Kioski oli neliön muotoinen. Tienpuolen etuseinällä oven kummallakin puolella oli ikkunat, sivuseinien ikkunoiden edessä oli pöydät, joiden ympärillä oli pitkät penkit. Peräseinällä oli ovi, sen oikealla puolella kulmassa kamiina ja vasemmalla seinällä oli neljä päällekkäin olevaa hyllyä kioskin tuotteille. Myyntitiski oli hyllyjen edessä. Ikkunoihin laitettiin pienet vaaleakankaiset verhokapat, pöydille sinivalkoruuutiset liinat, joilla komeili pienissä sinisissä posliinimaljakoissa aina luonnonkukkia.

Kioskin kamiinassa keitettiin asiakkaille tuoretta kahvia, joka tarjoiltiin pöytään kauniissa posliinisissa kahvikupeissa. Kaikki kioskissa myytävät leivonnaiset, pullapitkot, pikkupullat, maustekakku, Hanna-tädin kakut ja mausteleipä äiti valmisti itse. Myytävänä oli myös äidin tekemää simaa ja kotikaljaa, Buck-virvoitusjuomatehtaan

sitruunasoodaa ja oikeata vadelmalimsaa patenttikorkillisissa lasipulloissa. Juomat olivat esillä myyntitiskillä puoliympyrän muotoisessa kaaressa pullalautasen takana ja vieressä olivat puhtaat lasit suorassa rivissä.

Kaikki juomat tarjoiltiin kylminä. Pihapiirissä oli vinttikaivo, josta oli vedetty joitakin vuosia sitten vesijohto kodin vieressä olevaan kunnan sairaalaan. Sen ison vinttikaivon välikannella kylmässä säilytettiin kaikki kioskin juomat ja muut kylmää tarvitsevat tuotteet. Kioskissa myytiin myös tupakkaa, erilaisia makkaratuotteita ja Buckin pilsneriä pulloissa, joissa oli korkkiruuvilla avattavat, oikeat korkkiset korkit. Vaikka ihmisillä oli sodan aikana niukasti rahaa, he halusivat unohtaa sen ja nauttia kioskin harvinaisista tuotteista. Makkarateki kauppansa erityisen hyvin.

Sunnuntaisin kioskissa riitti asiakkaita, kun perheet kävivät kirkosta tullessaan kirkkokahvilla, tapasivat pitkästä matkasta tulleita tuttujaan ja viettivät leppoisaa sunnuntaipäivää seurustellen. Kahville poikkesivat myös monet pitkästä matkasta tulleet kyläläiset, jotka menivät sairaalaan katsomaan omaisiaan tai olivat itse menossa sairaalaan tutkimuksiin.

Kioskista vietiin kahvia ja leivonnaisia myös sairaalassa oleville potilaille. Tilaukset huudettiin suoraan sairaalan ikkunasta tai joku parempi-kuntoinen potilas kävi tilaamassa. Tarjoilu vietiin sievässä korissa ja katettiin potilaalle sängyn viereen pöydälle.

”Puhtaus on puoli ruokaa”, jäi mieleen, se tuo vieläkin muistikuvan raikkaasta kioskista. Keväällä ennen vappua kioski puhdistettiin, seinät ja katto ripsuttiin, tuuletettiin hyvin. Kesäisin kioskin lattia pestiin joka perjantai-ilta mäntysuovalla ja

*Elisabeth Siimes, 14-vuotias
myymäläapulainen*

huudeltiin hyvin kylmällä kaivovedellä. Samalla kioski tuuletettiin raikkaaksi ovet avoinna.

Kioskin hoitaminen oli minun kesätyöni kahdeksanvuotiaasta 13-vuotiaaksi saakka. Se oli oma "valtakuntani", työ oli mieluisaa ja vastuullista. Tosin kauniina kesäpäivinä, kun naapurin lapset menivät uimaan ja viettivät aikaansa leikkien, tuntui joskus ikävältä. Kioskin sulkemisen jälkeen liityin naapurin lasten seuraan pelaamaan palloa ja uimaan. Kioskista saadut tulot olivat tärkeä lisäansio äidille, se toi hyvän mielen itselle ja koko perheelle.

1940-luvun loppupuolella äidin lopetettua kioskitoiminnan rakennus sai uuden elämän. Siinä aloitti suutarinverstaas, joka sitten toimi sittemmin kahdessa polvessa 1960-luvun loppupuolelle saakka.

Kesätyö äidin kioskissa innosti minua kotipitäjän Talouskauppaan myymäläharjoittelijaksi 14-vuotiaana heti jatkokoulun jälkeen. Se oli työ, jonka tunsin heti omakseni. Kaupan ilmapiiri, asiakkaiden palvelu, monipuolinen ja vaihteleva työ innostivat valtavasti. Silloin haaveilin joskus oman elintarvikekaupan perustamisesta. Se väikyi kaukaisena ajatuksissa. Kun menin naimisiin, 1950-luvun alussa aloitimme mieheni kanssa tuon saman Talouskauppaan vasta perustetussa toisessa myymälässä yhteisen työmme. Muutaman vuoden kuluttua perustimme Saarijärvelle oman elintarvike- ja taloustarvikemyymälän, joka oli elämäntyömme eläkepäiville saakka. Vielä tänäkin päivänä tunnen suurta iloa asioidessani tuossa tutussa K-kaupassa, joka on samassa paikassa nykyaikaisena myymälänä.

Elisabeth Paananen (s. Siimes)

Ida Sofia Siimes (s. Niskanen) jäi 36-vuotiaana leskeksi. Nuorin lapsista syntyi neljä kuukautta puolison kuoleman jälkeen. Perheen isän kuolema toi huolen toimeentulosta ja jokapäiväisestä leivästä. Koti sairaalan naapurissa toi perheelle leipää. Siellä tarvittiin jatkuvasti käsiä monenlaisiin töihin ja Idan perheestä oli aina joku siellä auttamassa. Sijattiin vuoteita, vietiin ruokaa potilaille, syötettiin huonompia ja tehtiin muita pieniä askareita. Ida oli ommellut nuoresta alkaen pappilaan, tohtorilaan, nimismiehelle ja muille kyläläisille. Häntä haettiin pitokokiksi ympäri kylää laittamaan häitä ja hautajaisia. Syksyisin hän poimi lasten kanssa suuret määrät marjoja läheisistä saarista. Yhdessä he hoitivat myös perheen valtavaa kasvimaata, josta perhe sai syötävää pitkin kesää ja yli seuraavan talven.

Tuulikki Saarisen äidin, Elisabeth Paanasen lahjakkuus ei jäänyt pelkkään liikealaan. Hän oli myös monien muiden Niskasten tavoin kirjoittaja. Tästä esimerkkinä Lauri-veljen 50-vuotispäiville kirjoitettu runo, joka on julkaistu facebook-sivullemme.

Kansanedustajia, taiteilijoita ja urheilijoita

Tunnettuja Niskasia on monia muitakin. Esko Niskanen oli Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen oikeistosiiven kansanedustaja. Hän toimi 1972–1975 toisena valtiovarainministerinä Kalevi Sorsan hallituksessa. Poliittisen uran jälkeen tämä pätevä talousmies nimitettiin Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajaksi. Muita kansanedustajia ovat maalaisliittolaiset Henrik Niskanen ja Heikki Niskanen sekä SKDL:n Helvi Niskanen.

Niiden neljän joukossa, jotka ovat päässeet Suomen Kansallisbiografiaan, ovat Esko Niskasen ohella Yrjö, Mikko ja Toivo Niskanen. Lujaotteinen Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan pääjohtaja, vuorineuvos Yrjö Niskanen vaikutti 1990-luvulla keskeisesti Kansallis-Osake-Pankin ja Suomen Yhdyspankin yhdistämiseen, UPM-Kymmenen muodostamiseen ja Nokian pelastamiseen. Toivo Niskanen oli puolestaan ensimmäinen tanssijan ammattiin ja klassiseen balettiin suuntautunut suomalainen mies. Kaikkien suomalaisten tunteman elokuvaohjaaja Mikko Niskasesta kerrottiin viime vuoden lehdessä. Kimmo Niskanen taas kuvasi samassa lehdessä Ranskassa asuvan valmentaja Jarmo Niskasen ammattiuraa ravihevosten maailmassa. Samassa lehdessä haastateltiin myös Miikka Ruokasta, jonka äiti Hilda Elisabeth Niskanen kuuluu Kiuruveden Niskasten sukuhaaraan.

Wikipediassa on artikkeli 28 Niskasesta. He ovat urheilijoita (hiihtäjiä, juoksijoita, jääkiekkoilijoita, jääpallolijia, koripallolijia, pesäpallolijia ja urheiluvallmentaja), taiteen alan osajia (oopperalaulaja, iskelmälaulaja, näyttelijä ja teatterinjohtaja, elokuvaohjaaja, kuva- ja mediataiteilija, pakinoitsija ja runoilija, viulisti ja viulopedagogi sekä arkitehti), kansanedustajia sekä Puolustusvoimien kenttäpiispa.

Vaikutusvaltaisain Niskanen saattaa olla Suomessa varsin tuntematon William "Bill" Arthur Niskanen. Hän oli yhdysvaltalainen taloustieteilijä, joka tuli tunnetuksi presidentti Ronald Reaganin talousneuvonantajien neuvoston (Council of Economic Advisers) jäsenenä ja vt. puheenjohtajana. Hänestä on kirjoitus kevään 2011 Niskaset-lehdessä.

**Kenet Sinä haluaisit liittää
maineikkaisiin Niskasiin?**

Flanagan, farkkumuodin kauhukakara

David Flanagan oli nuoren Eero Niskasen taiteilijanimi Joke Linnamaan vetämien Beavers Hard Rock Circuksien mainoskiertueilla ympäri Suomea. Niskasen lempinimenä Flanagan tuli niin tunnetuksi, ettei juuri kukaan enää muistanut hänen oikeaa nimeään. Nimestä muodostui suosittu tavaramerkki, ja Flanagan-farkkuasusteita alettiin pian yleisön pyynnöstä myydä kaikkialla Suomessa kovalla menestyksellä. Niskanen oli hankkinut oppinsa farkkumarkkinoinnista toimiessaan Beavers Oy:ssä sen perustajan Matti Majavan oikeana kätenä.

Flanagan kuskaili suuria maailmantähtiä lavoilta lavoille ja vietti mainoskiertueilla kuukausia mm. Dr. Feelgoodin, Wild Angelsin, Grazy Cavanin, Hurriganesin, Muskan, Matchboxin ynnä muiden tähtien kanssa. Suurin näkyvyys tuli kuitenkin Playboy-tähti Kata Kärkkäisen sekä Atik Ismailin ansiosta. He olivat usein iltapäivälehtien lööpeissä mainostaen T-paidoissaan Flanagania.

Niskanen perusti 1979 oman tukkuyrityksen Flanagan Companyn Hurriganesin entiseen toimistoon Perämiehenkadulle. Yritys teki aluksi bändipaitoja ja kauppasi Teddy-poikien erikoistuotteita. Niskanen tunsikin kaikki merkittävät suomalaiset rock-muusikot ja sai heiltä oikeudet valmistaa ja markkinoida bändien fanituotteita. Pian myös farkkuliikkeet kyselivät bändipaitojen saatavuutta ja Flanagan alkoi myydä niitä tukussa sillä ehdolla, että asiakas osti myös muita tuotteita. Farkkujen jälleenmyyntikauppiaita tuli hetkessä n. 150 kpl, osa putiikkeja ja osa tavarataloja.

Niskanen anoi useaan otteeseen messuosastopaikkaa Vatevan muotimessuille, mutta yhtiötä ei kelpuutettu, koska sillä ei ollut omaa valmis-

tusta. Messuille pääsyyn ei silloin riittänyt pelkkä suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannon myyminen. Niskasen mitta tuli täyteen ja hän totesi kiukkuisena nuorena miehenä, että ”perustan sitten omat messut”. Hän varasi Mannerheimintien Intercontinentalin Ball Roomin tilat ja organisoi sinne oman, vain nuorisomerkeille tarkoitetun messutapahtuman. Young Fashion-messuista tuli monivuotinen, Suomen merkittävinkin farkkumuodin katselmus, jota Flanagan hoiti ja kehitti pieteetillä.

Flanagan aloitti farkkujen valmistuksen Porissa ja Leppävirralla. Mallistosta tehtiin laadukas ja siitä tuli suosittu nuorisomerkki Suomessa. Myöhemmin farkkututuotanto siirrettiin Keiteleelle ja Italiaan. Mainonnassa käytettiin huomiota herättäviä rohkeita vetoja. Muiden merkkien tekemiset eivät Flanagania suuremmin kiinnostaneet.

David Flanagan oli Suomen farkkumaailmassa oman tiensä kulkija ja aikaansa edellä niin tuotteiden suunnittelussa kuin markkinoinnissakin. Mikään ei näyttänyt pelottavan huimapäätä ja uusia ideoita ammennettiin ennakoluulottomasti maailmalta. Muun muassa skeittilaudat ja rullaluistimet olivat myynnissä ensimmäisenä Flanaganin myymälässä Korkeavuorenkadulla jo 1980-luvun alussa. Poliisi kielsi myymästä ja ajamasta rullalautoja jarruttomina ja valottomina ajoneuvoina.

Eero Niskanen omistaa Flanaganin tavaramerkin vielä tänäkin päivänä. Hän omisti Helsingissä Kai-vohuoneen, perusti Flanagan Ravintolan Järvenpäähän, Honky Tonk Cafe -ketjun ja Leville Ravintolakadun sekä oli mukana Hangan HSF:ssä. Hän toi aistimarkkinoinnin Suomeen Sevende Aromas firmansa kautta.

Suomalaisen tautiperinnön jäljillä

Poikamme syntyi vuonna 1980. Mikään ei ennakoanut, että jotain olisi vialla. Heti synnytyksen jälkeen vauva kuitenkin kouristeli ja verensokerit olivat vaarallisen alhaalla. Lapsi siirrettiin Helsingin lastenkliniikalle. Minä jäin Naistenkliniikalle. Sokeria annettiin lapselle suoraan suoneen ja annosta kasvatettiin koko ajan. Lääkärit olivat ymmällään, mutta olettivat, että lapsen haimassa olisi kasvain. He ehdottivat, että haimasta leikattaisiin 2/3 pois, ja katsottaisiin riittääkö se. Ei riittänyt, vaan lopulta jouduttiin leikkaamaan pois loputkin. Olettamuksena oli, että lapsestamme tulisi diabeetikko. Ei ollut vaihtoehtoja, koska uhkana oli joko menehtyminen tai vakava aivo- vaurio. Ne viikot sairaalassa olivat totisesti pitkiä, mutta meillä oli onnea.

Lapsemme parantui täysin. Muistona vauvaiän sairaudesta on iso poikittainen leikkausarpi vatsassa ja muita arpia siellä, mistä vauvalle voidaan laittaa tippa suoneen. Kun tultiin eräänkin kerran jälkitarkastuksesta Lastenkliniikalta, samaan bussiin viereen tuli istumaan arkkiatri Arvo Ylppö. Lapsemme ei olisi millään halunnut istua paikoillaan, vaan kiipeili ja yritti nousta seisomaan vasten edessä olevan penkin selkänojaa. Arvo Ylppö – silloin jo kunnioitettavassa iässä – arvioi lapsemme painoa ja totesi tämän olevan hyvin eteenpäin pyrkivä poika.

Sairautta selvitettäessä sairaalan geneetikko totesi ykskantaan, että kyseessä on perinnöllinen sairaus. Lapsemme oli saanut sairautta kantavan geenin molemmilta vanhemmiltaan. Ollaan siis Niskasia (tai Laukkasia tai muuta yhteistä sukua) jotain kautta. Niskaset ja Laukkasethan ovat eläneet vuosisatoja samoilla lisalmen ja Pielaveden tienoilla. Todennäköisesti yhteinen esi-isä tai esi-äiti löytyy lisalmen Haukimäen tienoilta. Mieheni

Antin suku on lähtöisin samoilta seuduilta kuin minun isoäitini Lyydia Nousiaisen suku. Myös Antin äiti Katri os. Möykkynen on kotoisin samoilta seutukunnilta. Kunhan eläkeikä joskus koittaa, yritämme selvittää yhteyksiä. Tutkimus on kuin suuren palapelin kokoamisesta. Olisiko kohta äitien ja isoäitien sukujen tutkimisen aika?

Suomalainen tautiperintö tarkoittaa noin 40 perinnöllistä sairautta, jotka ovat Suomessa huomattavasti yleisempiä kuin muualla maailmassa. Tämän lisäksi näitä sairauksia ilmenee Suomessakin yleensä tietyillä alueilla tai kyseisiltä alueilta poismuuttaneiden henkilöitten jälkeläisten keskuudessa.

Suomalaisten erityinen harvinaisten tautien valikoima johtuu siitä, että nykyinen väestö on

Suurin osa suomalaisen tautiperinnön sairauksista periytyy peittyvästi; tauti voi ilmetä vain, kun lapsi on saanut kaksi viallista perintötekijää, yhden kummaltakin vanhemmalta. Vanhemmat puolestaan ovat itse terveitä omistaessaan vain yhden viallisen perintötekijän. Samassa suvussa sairaita on yleensä vain yhdessä sisarusparvessa, koska geenin kantaja vain ani harvoin sattuu

polveutunut suhteellisen pienestä kantaväestöstä. Tärkeä osa suomalaisen tautiperinnön muodostumisella on ollut 1500-luvun loppuun sijoittuvalla asutuksen leviämällä Itä- ja Pohjois-Suomeen. Tällöin lähti ns. vanhan asutuksen alueelta yksittäisiä perheitä tai muutamia perheitä samasta kylästä ja perusti uuden, alkuun vain muutaman talon kylän ”valtaamilleen” seuduille. Puolisot luonnollisesti haettiin läheltä. Näin jonkin pitäjän väestö saattaa polveutua vain muutamasta henkilöstä.

löytämään puolisoskeenkin saman harvinaisen geenin kantajan. Yhden sairaan synnyttyä perheeseen kunkin seuraavan lapsen riski saada sama sairaus on 25 %.

Asta Niskanen

Asta Niskasen tarinan kertomiseen on saatu suostumus hänen lapseltaan. Muistathan, että sairaudet kuuluvat arkaluonteisiin yksityisyyttä koskeviin tietoihin, joita saa julkistaa vain asianosaisen itsensä luvalla.

Suvun historia ei ole vain menneitä sukupolvia. Se on myös elettyä elämää: interreilausta, hääpukuja, afgaaniturkkeja tai niin tiukkoja farkkuja, että ne sai päälle vain kosteina. Lähetä meille valokuviasi pienen tarinan kanssa.

Useissa perheissä löytyy valokuvia, joissa esiintyvien henkilöiden taustasta ei tiedetä mitään. Silloin suurin osa vanhan kuvan arvosta on mennyt. Suvun ja omat kuvat kannattaa kerätä ajoissa talteen ja liittää niihin tiedot ottoajasta ja -paikasta ja sekä siitä, keitä kuvassa on ja missä tilanteessa ne on otettu. Kuviin liittyvät tarinat lisäävät niiden arvoa.

Sukukirjan kirjoittaja Maritta Pohls

Olen syntynyt Niskanen, Anneli ja Kalevi Niskasen tytär Savonlinnasta, viettänyt lapsuuteni Aholahden kansakoululla, jossa isä toimi opettajana. Sukujuureni juontavat Lapinlahden Lammasvirralle, missä isäni syntyi Hilda ja Matti Niskasen toiseksi nuorimpana lapsena.

Isä pääsi kylän ensimmäisenä lapsena oppikouluun lisälmeen ja sieltä Savonlinnan seminaariin. Meidät kaikki kolme kansakoululla varttunutta tyttäretä pantiin tietysti kouluun ja kouluilta löysimme itsemme aikuisenakin.

Kirsti-Liisasta tuli koneenpiirtäjä ja sittemmin koulusihteeri, Sallasta opettaja ja minusta historian tutkija sekä opettaja yliopistoon.

Ensimmäisen kirjani *Suomen Kulttuurirahaston historian* kirjoitin 1980-luvulla. Sittemmin olen kirjoittanut seitsemän kirjaa, viimeisin niistä *Korkeasti koulutetut naiset – Suomen Akateemisten naisten liiton historia*, joka ilmestyi marraskuussa 2013. Väitöskirjani *Suvuista virkoihin – postilaitoksen virkakunta 1864–1899* valmistui 1994. Se käsitteli naisten tuloa virkakuntaan.

Olen toiminut tietokirjailijana kohta 30 vuotta, joten kaikenlaista muutakin tekstiä on syntynyt: artikkeleita kirjoihin, pienempiä painotuotteita, näyttelyiden käsikirjoituksia, lehtijuttuja. Uusin hankkeeni on Hotelli- ja ravintolatyön historia, jonka Palvelualojen ammattiliitto PAM on tilannut.

Toimin yrityksen Tutkimuksen Aika puitteissa ja teen myös työnohjausta, coachausta ja koulutusta.

Niskasen suvun tarina alkaa nousta esiin historian ja tämän päivän elämästä.

Tule rakentamaan sitä yhdessä kirjatoimikunnan kanssa!

Kirjatoimikunnan jäsenet Antti Niskanen, Maija Pöyhönen, Asta Niskanen, Tuulikki Saarinen, Sirkku-Marja Salakari ja Maritta Pohls.

Kaikkea Niskasiin liittyvää tietoa voi lähettää kertovan osuuden kirjoittamisesta vastaavalle Maritta Pohlsille, puh. 050 588 8101, Maininkitie 16 D 55 02320 ESPOO, maritta.pohls@tutkimuksenaika.com

Kirjatoimikunnan yhteyshenkilönä toimii Tuulikki Saarinen, joka on Niskasia äitinsä puolelta. Hänen isovaarinsa Juho (Jussi) Niskanen oli yksi Titanicilta pelastuneista. puh. 050 552 1022, Karjatanhuanpolku 17 b, 00920 Helsinki, tuulie.saarinen@gmail.com

Sukutiedot on parasta toimittaa sukututkimusosiosta vastaavalle Antti Niskaselle, rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

Vilho s. 1764
 Antti s. 1766
 Paavo s. 1770-1855
 Elias s. 1772-
 Anna s. 1775
 Lari Liina s. 1781
 Kari s. 1786

Luku Taule

Trinita

Paavo.

Vilho s. 1764

(Antti s. 1766)

A. Paavo. 1770-1855

"Paavo. 31/12/1770

"Eero. 1/2-1801

"Olli 3/2-1804

p. Anne Kallanpää. 1774

"Helene "Paavo "Kalle "Kusti "Eero

"Petter "Agata "Augustina

p. Suzanne Kallanpää. 1776

"Helene "Eero "Maria

"Fredrik

"Kari "Kalle "August "Kalle

"Kusti "Eero "Kalle "Jussi "Vilho "Kusti "Fredrik "Kusti "Anna "Vilho "Anna "Kalle

NISKASET

Niskaset sukuseura ry:n jäsenlehti 1/2014

Päätoimittaja: Maritta Pohls

Graafinen ilme ja taitto: Tuija Rannikko

Painopaikka: Kirjapaino Kari Simonen

Lehden osoite: maritta.pohls@tutkimuksenaika.com

Osoitteenmuutokset: rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

10/6-1810 - 1889

"Antti. 1/2-1810 Kari 1889

"Pekka "Antti "Helene

"Paavo Poljolaunniemi

"Maria

p. Rypänen

"Paavo "Pekka "Hanna "Janne "Pekka "Kusti "Kalle "Kari "Janne "Agata "Vilho "Hilda "Paavo "Pekka

"Paavo "Kalle "Kusti "Kalle

"Eero "Kalle "Vilho

"Pekka

"Kalle "Helmi "Kalle "Kalle